

**Regeringens proposition**

**1983/84: 102**

**om teckning av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB**

beslutad den 12 januari 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

ROINE CARLSSON

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås att staten tecknar nya aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (Ncb) för totalt 100 milj. kr. genom att ett statligt lån på 100 milj. kr. konverteras till aktier. Medlen skall användas för att delfinansiera ett investeringsprojekt i Ncb:s sulfat- och pappersbruk i Väja, Kramfors kommun.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1984-01-12

**Närvarande:** statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

**Föredragande:** statsrådet R. Carlsson

### Proposition om teckning av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB

---

Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (Ncb) har i en skrivelse till regeringen den 6 september 1983 ansökt om lokaliseringsstöd i form av bidrag och lån för modernisering av Dynäs fabriker i Väja, Kramfors kommun. Till skrivelsen finns fogad en beskrivning av investeringsprojektet. Dessutom har skrivelser inkommit bl. a. från Kramfors kommun. Av handlingarna framgår i huvudsak följande.

Inom Ncb har en arbetsgrupp studerat förutsättningarna för att bygga upp en framtidsinriktad integrerad massa- och pappersindustri i Ådalen. I projektet, som haft arbetsnamnet Ådalen 85, har bedömningar tagits fram om hur marknaden för olika papperskvaliteter, baserade på Ådalens förhärskande vedråvara, som är gran, kommer att utvecklas fram till sekelskiftet. För marknadsutredningarna har konsulthjälp anlåtats. Marknadsstudierna har omfattat säckpapper av den typ som i dag tillverkas i Dynäs fabriker och trähaltiga tryckpapper, där granråvaran har fördelaktiga egenskaper.

Den slutsats som Ncb:s arbetsgrupp dragit av de olika marknadsstudierna är att det just nu inte finns marknadsutrymme för satsning på en ny stor pappersmaskin i Ådalen. Skälet härtill är att det f. n. är ett överutbud på cellulosa- och pappersprodukter i förhållande till världskonsumtionen. När konsumtionen av olika papperskvaliteter hunnit ifatt utbudet anses emellertid möjligheterna för en lönsam tillverkning vid en modern fabrik vara goda. Mot bakgrund av de slutsatser som dragits från projekt Ådalen 85 har ett handlingsalternativ för Dynäs fabriker framtagits av företagsledningen. Detta alternativ, som givits arbetsnamnet Dynäs 83, innefattar åtgärder som leder till att den nuvarande anläggningen mot slutet av 1980-talet kan utgöra kärnan i en modern framåtriktad skogsindustri. Den

planerade om- och tillbyggnaden av Dynäs fabriker ger redan från början en konkurrenskraftig enhet. Investeringen ger dessutom valfrihet vid ett framtida produktval.

I Dynäsfabriken tillverkas oblekt säckpapper. Produktionskapaciteten uppgår till 170 000 ton. Produktionen sker på två pappersmaskiner, varav den ena både vad gäller storlek och teknisk status är fullt modern. Den andra något mindre maskinen lämpar sig för tillverkning av specialkvaliteter. Ncb kommer i Europa på tredje plats i storleksordning som tillverkare och leverantör i säckpapper. Mer än två tredjedelar av Dynäsfabrikens produktion avsätts i Västeuropa och täcker där ca 15% av importbehovet. Ncb har ägarintressen i säckfabriker i Västtyskland, Frankrike och Belgien. Förbrukningen av säckpapper av stagnerat i Västeuropa. Däremot bedöms förbrukningen komma att öka såväl i Nordamerika som i övriga världen, speciellt i utvecklingsländerna.

Anläggningen i Dynäs är till stora delar i gott skick. Lönsamheten har under de senaste åren varit god. I sulfatfabriken måste emellertid vissa avdelningar moderniseras och sodapannan bytas ut.

Det investeringsförslag som nu presenterats innebär att sulfatfabriken moderniseras och nödvändiga miljövårdsåtgärder genomförs. Investeringens huvuddel utgörs av en ny s. k. sodapanna. Dessutom görs vissa till- och ombyggnader i andra avdelningar och trimmas befintliga pappersmaskiner. Därigenom erhålls en marginell kapacitetsökning i sulfatfabriken och pappersbruket.

Det ökade virkesbehovet för produktionsökningen kan enligt Ncb täckas med ved som finns tillgänglig lokalt. Ncb framhåller att virkesförsörjningen för nuvarande produktion är tryggad genom leveransavtal.

Den totala kostnaden för investeringen inkl. räntor under byggnadstiden och ökat rörelsekapital uppgår till ca 400 milj. kr. i 1983 års penningvärde. Investeringsutbyggnaden beräknas vara genomförd under mitten av år 1985.

F. n. sysselsätts ca 550 personer i fabriken. Genom den föreslagna investeringen tryggas enligt företagsledningens uppfattning sysselsättningen vid fabriken.

Ncb framhåller i sin skrivelse att företagets finansiella ställning fortfarande är svag. Det kapital som i olika omgångar tillförts bolaget för att möjliggöra rekonstruktioner och omstruktureringar var inte anpassat för att täcka större framtidsinriktade investeringar. Enligt preliminär prognos för år 1983 blir Ncb-koncernens omsättning 3 200 milj. kr. Resultatet efter avskrivningar och finansiella poster bedöms bli omkring 140 milj. kr. Företaget har inga reserver eller fonder och kan därför inte finansiera projekt Dynäs 83 av egen kraft. Ncb räknar med att den egna insatsen kan uppgå till maximalt ca 150 milj. kr. genom internt genererade medel fördelade över en treårsperiod. Därutöver har Ncb begärt ett lokaliseringsbidrag på 100 milj. kr. och ett lokaliseringslån på 150 milj. kr. för finansiering av

projektet. Under förutsättning att investeringen finansieras på föreslaget sätt visar de ekonomiska kalkylerna att Dynäs 83 kommer att ge en tillfredsställande avkastning på arbetande kapital. Produktionskostnaderna per tillverkat ton papper kommer att kunna sänkas avsevärt främst beroende på att energiförbrukningen sjunker genom moderniseringen. Efter ombyggnaden beräknas Dynäs fabriker med gjorda antaganden om priser och kostnader ge ett överskott och en avkastning på arbetande kapital som motsvarar den långsiktiga nivå som bedömdes vara nödvändig för att klara framtida investeringar.

#### *Föredragandens överväganden*

Staten äger f. n. ca 70% av aktiekapitalet i Ncb, motsvarande 96% av röstvärdet. Omkring 50 000 enskilda skogsägare och andra intressenter inom Ncb:s verksamhetsområde innehar resterande 30% av aktierna, motsvarande 4% av röstvärdet. Dessa aktier berättigar till visst företräde till utdelning.

Ncb har under de senaste åren genomgått en omfattande strukturomvandling med avveckling av olönsamma fabriker eller försäljning av enheter till andra intressenter. Omstruktureringen är nu i huvudsak avslutad. Antalet anställda inom koncernen har minskat kraftigt till följd av de gångna årens strukturomvandlingar. F. n. finns ca 2 900 anställda i Sverige.

För år 1983 har flertalet av koncernens fabriker uppvisat ett jämfört med år 1982 förbättrat resultat. Samtliga divisioner och dotterbolag har gått med vinst. Sammanlagt beräknas överskottet efter finansiellt netto enligt senaste prognos uppgå till ca 140 milj. kr. för koncernen.

Lönsamheten mätt som avkastning på arbetande kapital har ökat avsevärt. Trots detta är resultatet inte helt tillfredsställande, vilket bl. a. beror på att soliditeten är låg, skulderna stora och räntebelastningen hög. En fortsatt förbättring av soliditeten genom reduktion av skuldbördan måste därför ges prioritet. Den nuvarande soliditeten och vinstnivån är otillräckliga för att möjliggöra självfinansiering av ett större investeringsprogram.

Ncb har presenterat ett investeringsförslag för Dynäs fabriker i Väja. Ncb framhåller att anläggningen är välskött. Den tillverkade papperskvaliteten är bra och har en stabil marknad. Lönsamheten har de senaste åren varit god. För att skapa förutsättningar för en uthållig lönsamhet och trygga sysselsättningen på sikt är det nödvändigt att genomföra moderniseringar och reinvesteringar vid fabriken. Om ingenting görs för att modernisera sulfatfabriken kommer en nedläggning att bli oundviklig framför allt på grund av sodapannans ålder. Därtill är det nödvändigt att göra vissa miljöinvesteringar. För att förbättra kostnadsläget för Dynäsfabriken och därigenom uppnå en uthålligt godtagbar lönsamhet bör också en mindre kapacitetshöjande investering göras.

Antalet anställda i Dynäsfabriken uppgår till ca 550 personer. Investeringen innebär endast marginella förändringar i det långsiktiga personalbe-

hovet. De arbetstillfällena som finns i dag blir emellertid säkrare med den föreslagna investeringen. För att genomföra investeringen beräknas som mest 150 personer få sysselsättning i byggnads- och montagearbeten. Därutöver beräknas 400–500 personer få arbete genom entreprenadarbeten och leveranser till investeringen. Hälften av dessa arbetstillfällen beräknas uppstå inom länet.

Enligt Neb är virkesförsörjningen för fabriken tryggad genom leveransavtal. Jag anser att samarbetet med ett stort antal enskilda skogsägare som aktieägare i Neb är av stort värde för bolaget. Därigenom bibehålls Neb:s anknytning till skogsägareföreningarna som spelar en avgörande roll för företagets virkesförsörjning.

Investeringskostnaden har beräknats till ca 400 milj. kr. i 1983 års penningvärde inkl. ökat rörelsekapital och räntor under byggnadstiden. Neb kan inte finansiera investeringen utan visst stöd från majoritetsägaren. Företaget har därför begärt att staten skall medverka i finansieringen med lokaliseringssöd i form av ett bidrag på 100 milj. kr. och ett lån på 150 milj. kr. Neb:s egen insats i projektet beräknas maximalt kunna uppgå till ca 150 milj. kr.

Jag anser att den planerade investeringen i Neb:s Dynäsfabrik bör genomföras. Projektet har enligt Neb:s bedömning en god lönsamhetsprognos och tryggar den långsiktiga verksamheten vid företaget. Därigenom finns goda möjligheter för staten att erhålla en tillfredsställande avkastning på sitt kapital. Investeringen medför dessutom betydande sysselsättnings-effekter under uppbyggnadsskedet framför allt inom regionen.

Regeringen har tidigare denna dag meddelat det tillstånd enligt 136 a § byggnadslagen för den planerade investeringen som behövs.

Som jag har redogjort för tidigare är Neb:s finansiella ställning fortfarande ansträngd. Jag anser därför att staten bör medverka i finansieringen av investeringen. Statens finansieringsmedverkan bör enligt min mening ske på så sätt att ett statligt lån till Neb på 100 milj. kr. konverteras till aktier.

Neb fick våren 1981 ett långfristigt lån på 100 milj. kr. (prop. 1980/81: 98, NU 49, rskr 282). Lånet ersatte ett tidigare lämnat industrigarantilån och var avsett att avhjälpa bolagets likviditetsproblem. Lånet är amorteringsfritt till år 1987.

Enligt mitt förslag får Neb ett aktieägartillskott genom nyemission på 100 milj. kr. Staten bör betala sina nytecknade aktier genom kvittning av sin fordran på Neb på 100 milj. kr. Aktierna bör tecknas till sådan överkurs att aktiekapitalet ökas med 50 milj. kr. och reservfonden med 50 milj. kr. Jag anser att de nya aktierna bör utgöras av A-aktier liksom statens tidigare aktieinnehav i bolaget. Genom aktieägartillskottet får Neb en förbättrad soliditet och får därigenom tillsammans med sedvanligt lokaliseringsslån möjlighet att finansiera investeringen.

Jag förordar därför att staten får använda sin fordran på grund av lån till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB på 100 milj. kr. för att teckna nya aktier i bolaget.

Regeringen har bemyndigande att överlåta statens aktier i Ncb till annan huvudman. Detta bör gälla också de nytecknade aktierna. Jag förordar alltså att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande härtill.

### Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att förfoga över statens fordran om 100 000 000 kr. hos Norrlands Skogsägares Cellulosa AB för aktieteckning i enlighet med vad jag har förordat.
2. bemyndiga regeringen att överlåta de nytecknade aktierna i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB.

### Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.